

VÄLKOMMEN TILL WEBBINARIUM OM SAMRÅD ENLIGT 12 KAP 6 § MB

<http://www.sn.se/nyheter/nykoping/1.2256127>

Den värdefulla ängen, som aldrig någonsin har blivit plöjd, är svår att återställa. På ängen har bland annat rödlistade fjärilar trivts.

Sandra Nordin

Webbinariet behandlar främst anmälan om samråd i samband med utveckling av bredbandsnätet på landsbygden

Vi som håller dagens webinarium är:
MaryAnn Fargo, Eva Amnéus Mattisson

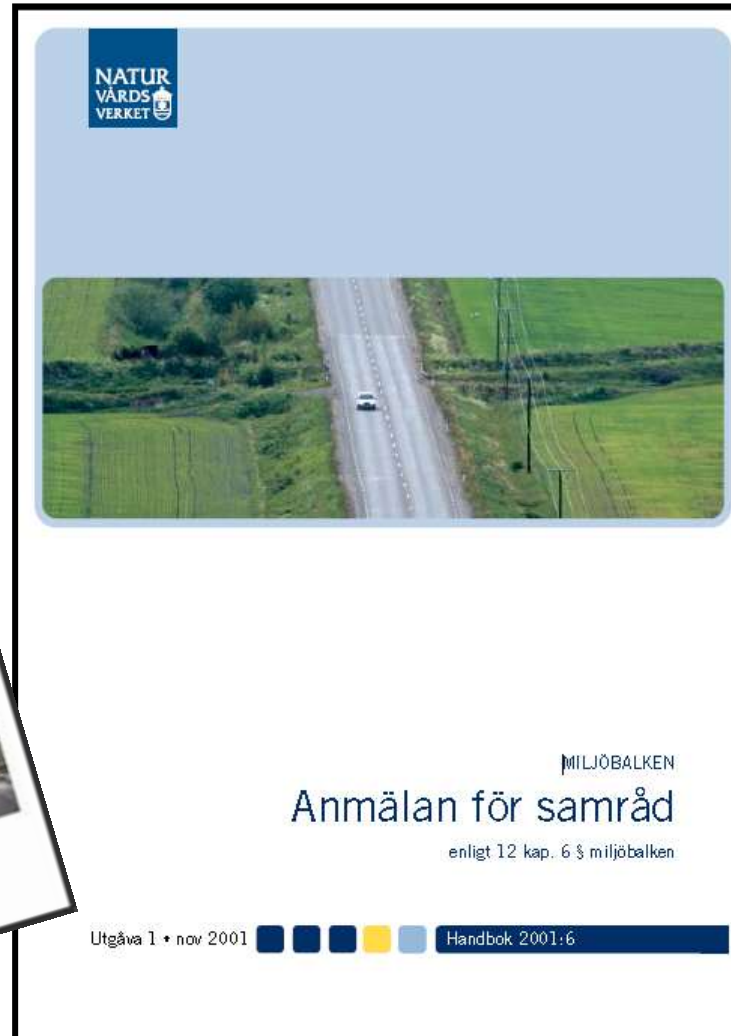
Om ni behöver teknisk hjälp ring:
076-115 16 74

Program

- Var finns vägledning?
- Synpunkter på innehåll i samrådsbesluten
- Lite allmänt om 12:6

- Bredbandsärenden
- Frågor ifrån Länsstyrelserna
- Frågor ifrån chatten

Var finns vägledning?

Handboken

Tänk på att

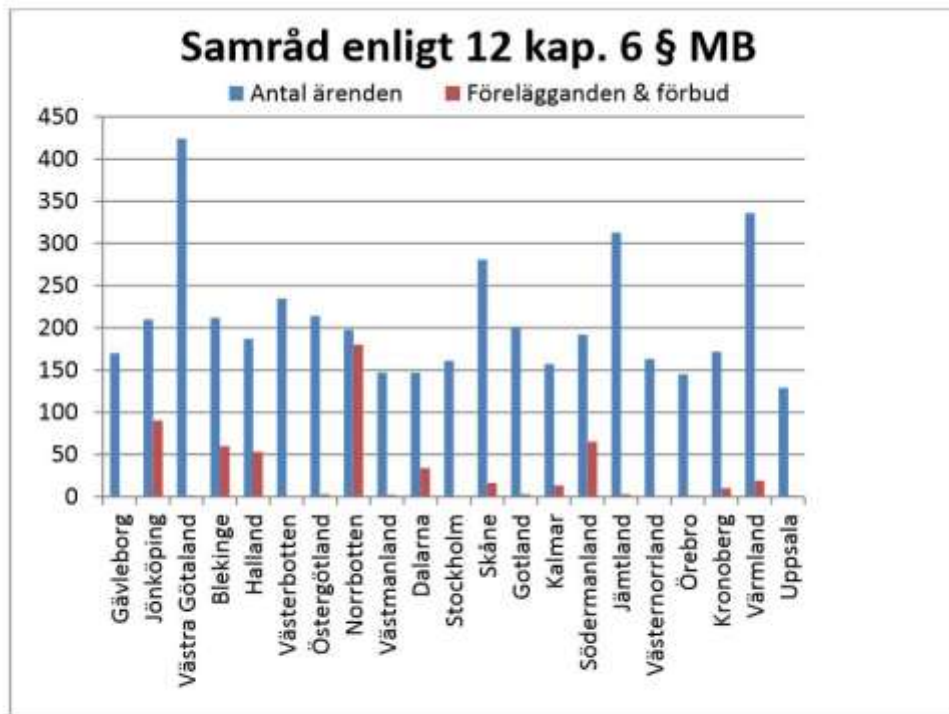
Beslut om föreläggande eller förbud enligt 12:6 ska snarast sändas till Naturvårdsverket.

Beslut ska också skickas till väghållningsmyndigheten och lantmäterimyndigheten om det inte uppenbart saknar betydelse för dem.

10 § Förordningen (1998:904) om täkter och anmälan för samråd

Naturvårdsverkets synpunkter på inkomna beslut om föreläggande/förbud enligt 12:6 MB

- Varierar mycket gällande godkännande/förbud/föreläggande
  - Vissa län förelägger inte alls, andra län förelägger alltid.
  - Ett beslut om *”ingen erinran under förutsättningar att åtgärden utförs enligt anmälan”* är inte att anses som ett föreläggande.

Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken (VÄS-kod 525). I detta diagram och i de två följande visas de tre tillsynsområden där flest ärenden hanteras totalt sätt. Av underlaget framgår att variationen är stor mellan tillsynsområdena i fråga om hur frekvent förelägganden/förbud och åtalsanmälningar förekommer.

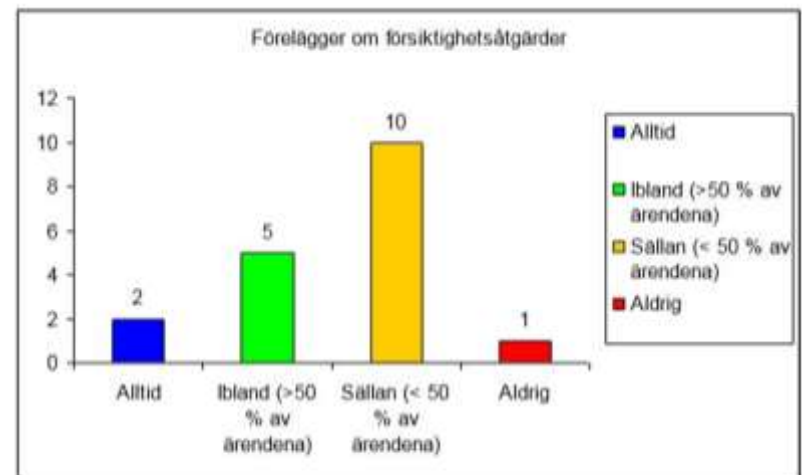

Fig 8 | vilken omfattning länsstyrelserna använder sig av föreläggande med försiktighetsåtgärder

MSS rapport från maj 2013:
Samråd 12:6 - Samsyn i hanteringen

Naturvårdsverket rapport från 15 april 2014:
Tillsyn enligt miljöbalken – möjligheter till utveckling och förbättring

- Råd vs föreläggande

- ”Hålträd bör sparas”

- Måste VU spara hålträd eller vore det trevligt om de gjort det?

- Om hålträden måste sparas som skydd av naturmiljön i området skriv hellre att ”Hålträd ska sparas”.

- Det är svårt att bedriva effektiv tillsyn i efterhand när enbart råd skrivs.

- Råd är inte heller överklagningsbara.

- Förvirrande beslutsmeningar:
  - *”Länsstyrelsen har ingen erinran mot åtgärden ur naturvårdssynpunkt. Åtgärden kräver dispens från naturreservats föreskrifterna.”*
  - Ett beslut enligt 26:9 bör skrivas istället.

Beslut

Länsstyrelsen har ingen erinran ur naturvårdssynpunkt gällande de delar av verksamheten som vidtas utanför naturreservatet XXX.

Länsstyrelsen förbjuder er med stöd av 26:9 MB att bedriva verksamheten inom naturreservatet XXX.

Uppllysning

(En alternativ sträckning för schakten runt naturreservatet kräver ett nytt samråd.) Att schakta inom naturreservatet kräver en dispens ifrån föreskrifterna. För att få dispens krävs särskilda skäl samt att åtgärden inte motverkar syftet med naturreservatet.

- Föreläggande enligt fel lagstiftning (MB vs KML)
  - Ett föreläggande om försiktighetsåtgärder kopplade till fornlämningar ska ske enligt KML inte MB.
- Försiktighetsåtgärder som är svåra att tillsyna
  - Vad är *”stor försiktighet”*, *”så långt som möjligt”* eller *”ska minimeras”*?
- Ingen förklaring till försiktighetsåtgärder
  - *”Massor från schaktningsarbetena får inte placeras inom betesmarken.”*
  - Varför är det ok att schakta och köra inom området men inte ok att lägga upp massorna? Gäller förbudet även tillfällig upplag under schaktningsarbetet?

- Åtgärder förbjuds och godkänns i samma försiktighetsmått.
  - *”Körskador får ej uppstå, om de uppstår ska ni återställa skadorna.”*
  - Med andra ord får körskador ske, såvida de återställer marken.

Anmälan om samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken

För att åtgärden ska vara anmälningspliktigt krävs det att åtgärden riskerar att väsentligt ändra naturmiljön.

Men vad är naturmiljö?
Och vad är väsentlig förändring?

Vad är naturmiljö?

AR till 12 kap 6 § MB

Begreppet naturmiljö bör tolkas vidsträckt och innefattar berggrund, jordlager, luft, vatten, sjöbottnar och alla organismer både över och under mark- och vattenytorna. Det bör omfatta all natur, inte endast värdefull eller orörd natur.

Naturmiljön bör normalt inte, men kan, ingå i bebyggda tätortsmiljöer, anlagda parker, industriområde eller andra anlagda eller exploaterade områden.

Vad är naturmiljö?

Förarbetena till ändringar i 20 § NVL (1979)

Inte bara landskapets utseende utan naturmiljön i sin helhet, bland annat kultur- & odlingslandskapet samt havsmiljön.

12:6 handboken

Kulturmiljöer som bör innefattas i begreppet naturmiljö i 12:6 MB är t.ex. kulturpräglade naturmiljöer som odlingslandskap. Däremot bör kulturmiljöer som inte samtidigt är en naturmiljö inte omfattas, såsom bebyggelsemiljöer i tätorter.

Vad är naturmiljö?

Allt ifrån ett enskilt skyddsvärt träd till landskapsbilden.

National encyklopedin

Livsmiljö – Inom biologin summan av de yttre omständigheter som krävs för att individer av en viss art skall kunna fortleva och ev. fortplanta sig på platsen; termen motsvarar ungefär biotop eller habitat men har allmännare betydelse.

Miljö - Ordet används särskilt när det är fråga om samspelet mellan omgivningen och däri verkande människor, djur, växter eller andra organismer. Som ekologisk fackterm är det detsamma som biotop.

Vad är en väsentlig ändring?

Prop. 1997/98:45 del 2 sida 16

Med skador och olägenheten för miljön avses inte endast påverkan p.g.a. utsläpp eller andra störningar, utan även sådan som utarmande av värdefulla natur- och kulturmiljöer eller den biologiska mångfalden, eller misshushållning med naturresurser, energi och material.

Påverkan på den biologiska mångfalden (skador på arters livsmiljöer) borde kunna ligga inom ramen för vad som kan ses som en väsentlig förändring av naturmiljön.

Vad är en väsentlig ändring?

Den påverkan på naturmiljön (väsentlig ändring eller skada enligt lagtexten) som avses, sker vanligtvis främst genom ett fysiskt ingrepp eller ianspråktagande av mark eller vatten.

T.ex. grävning, utfyllnad, avverkning eller avbaning av vegetation och uppförande av byggnader eller anläggningar.

Vad är en väsentlig ändring?

Kan under vissa förutsättningar även innefatta förorening genom t.ex. utsläpp av ämnen till mark eller vatten.

Kan även vara störningar på djurlivet eller slitage på naturen som orsakas av t.ex. organiserat friluftsliv.

Vad är en väsentlig ändring?

Luleå tingsrätt 2011-11-11, mål nr B 1469-10

Rensat sly, tagit bort stubbar, fyllt igen hål med jord och sand och planterat en gräsmatta. Dessa åtgärder hade han vidtagit inom och utanför strandskyddat område.

Tingsrätten menade att hans handlande skulle ses som en helhet. Även om vissa isolerade åtgärder kunde vara tillåtna utan anmälningsplikt eller dispens kunde handlandet som helhet vara sådant att anmälan respektive dispens krävdes.

60 dagsböter.

Vad är en väsentlig ändring?

Miljödomstolen 2008-09-25, mål nr M 1484-07

Anlagt en ca 700 m lång skogsbilväg över ett våtmarksområde som bedöms ha mycket högt naturvärde. Föreläggande om att området måste återställas fastställs.

Vad är en väsentlig ändring?

MÖD 2014-10-26, mål nr 2184-14

6-11 lass "matjord" (bortschaktning av en trädgård i stan) för att fylla ut sankt område på en åker.

Åtgärden bör ha samråts. Länsstyrelsens förbud till fortsatt utfyllning står kvar till dess att samråd skett och Lst fattat ett nytt beslut.

Kom ihåg:

Endast de verksamheter och åtgärder som kan komma att väsentligen ändra naturmiljön måste anmälas för samråd enligt 12 kap 6 § MB.

Fungerande egenkontroll och god planering av VU kan innebära att en åtgärd som normalt sett innebär en väsentlig ändring av naturmiljön inte behöver anmälas då åtgärden anpassats för att inte orsakar någon skada eller endast orsakar en försumbar skada.

Föreläggande eller förbud?

Om det för att begränsa eller motverka skada på naturmiljön behövs bindande krav för myndigheten besluta om ett föreläggande (12 kap 6 § fjärde stycket MB).

Begreppet *villkor* bör inte användas i ett föreläggande enligt 12:6 för att inte sammanblandning ska ske med villkor i ett tillstånds- eller dispensbeslut.

De förelagda försiktighetsmått/åtgärder ska tydligt framgå i beslutsmeningen.

Föreläggande eller förbud?

Ett föreläggande enligt 12:6 kan förenas med vite (24:14 MB). Vite kan exempelvis användas när myndigheten bedömer att det finns risk för att en särskilt känslig naturmiljö kan få irreversibel skada.

Att bryta mot ett föreläggande är inte straffbelagt. Tillsynsmyndigheten kan dock i efterhand förelägga om rättelse.

Att bryta mot ett förbud är straffbelagt enligt 29:8 MB.

Föreläggande eller förbud?

Ett föreläggande och förbud enligt 12:6 är ersättningsberättigat enligt miljöbalkens 31 kap. Dock inte om de förelagda försiktighetsåtgärderna faller inom hänsynsreglerna.

Det bästa är om verksamhetsutövaren självmant uppger tillräckliga försiktighetsåtgärder.

Ett beslut om *"ingen erinran under förutsättningar att åtgärden utförs enligt anmälan"* är troligen inte ersättningsberättigat.

Kom ihåg:

Endast de verksamheter och åtgärder som inte är tillstånds- eller anmälningspliktiga (eller dispenspliktiga) enligt någon annan bestämmelse i miljöbalken kan hanteras i ett 12:6 beslut!

Om åtgärden såsom beskriven träffas av ett förbud enligt en annan bestämmelse i miljöbalken måste åtgärden prövas enligt den lagstiftningen!

Anmälan om samråd i samband med utveckling av bredbandsnätet på landsbygden

Två ingångsvägar?

1. VU kontaktar Lst gällande bidrag för bredband
2. Information om hur stöd sökes samt information om att samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken (och 2 kap KML) kan krävas skickas ut till sökande.

1. VU ansöker direkt om bidrag för bredband
2. Information om att samråd enligt 12:6 MB (och 2 kap KML) kan krävas skickas ut till sökande.

Rätt info från er kan innebära att ni direkt får in en komplett ansökan vilket bör förkorta handläggningstiden!

Vilken information krävs för att underlätta handläggningen?

- Översiktskarta och detaljkarta
- Redovisning av hur 2 kap MB uppfylls
- Utförlig beskrivning (m.a.o. hur går det till i praktiken?)
  - Måste träd avverkas?
  - Hur långt, brett, djupt är schacket?
  - Vilka sträckor ska kabeln plöjas resp. schacktas ned?
  - Vilka sträckor ska kabeln tryck- eller styrborras?
  - Hur brett kommer *påverkningsytan* vara?
Alltså schakt + köryta + tillfällig uppläggningsyta för massorna

<http://www.nybergetsfiber.se/?q=node/52>

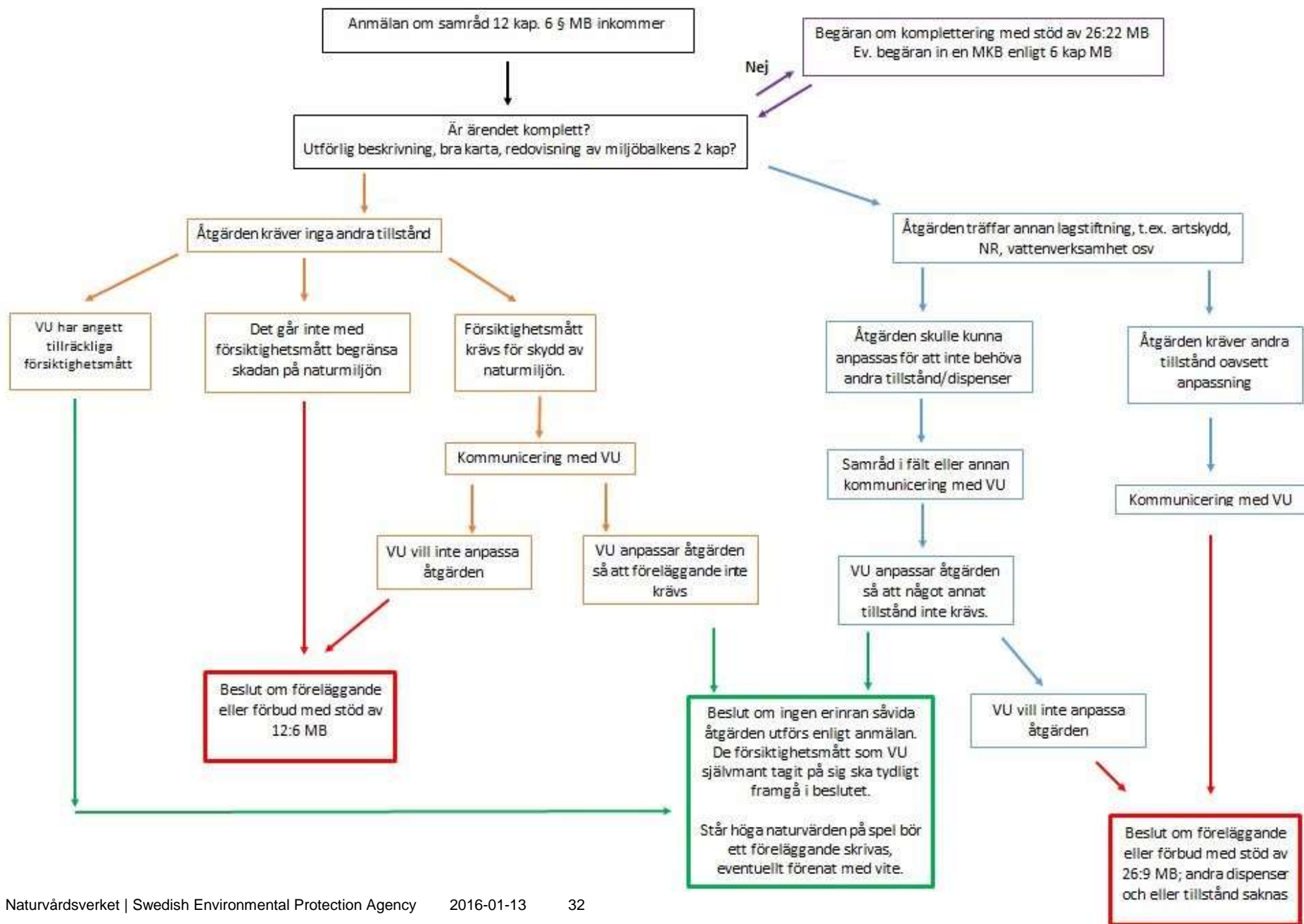
Vilken information krävs för att underlätta handläggningen?

- Andra tillstånd?
  - Anmälan om vattenverksamhet
  - Dispens ifrån biotopskyddet, strandskyddet, artskyddet
  - Dispens eller tillstånd ifrån naturreservats, naturvårdsområdes eller naturminnes föreskrifter
  - Natura 2000 tillstånd

Om andra tillstånd krävs kan det vara lämpligt att skriva ett förbud enligt 26:9 MB.

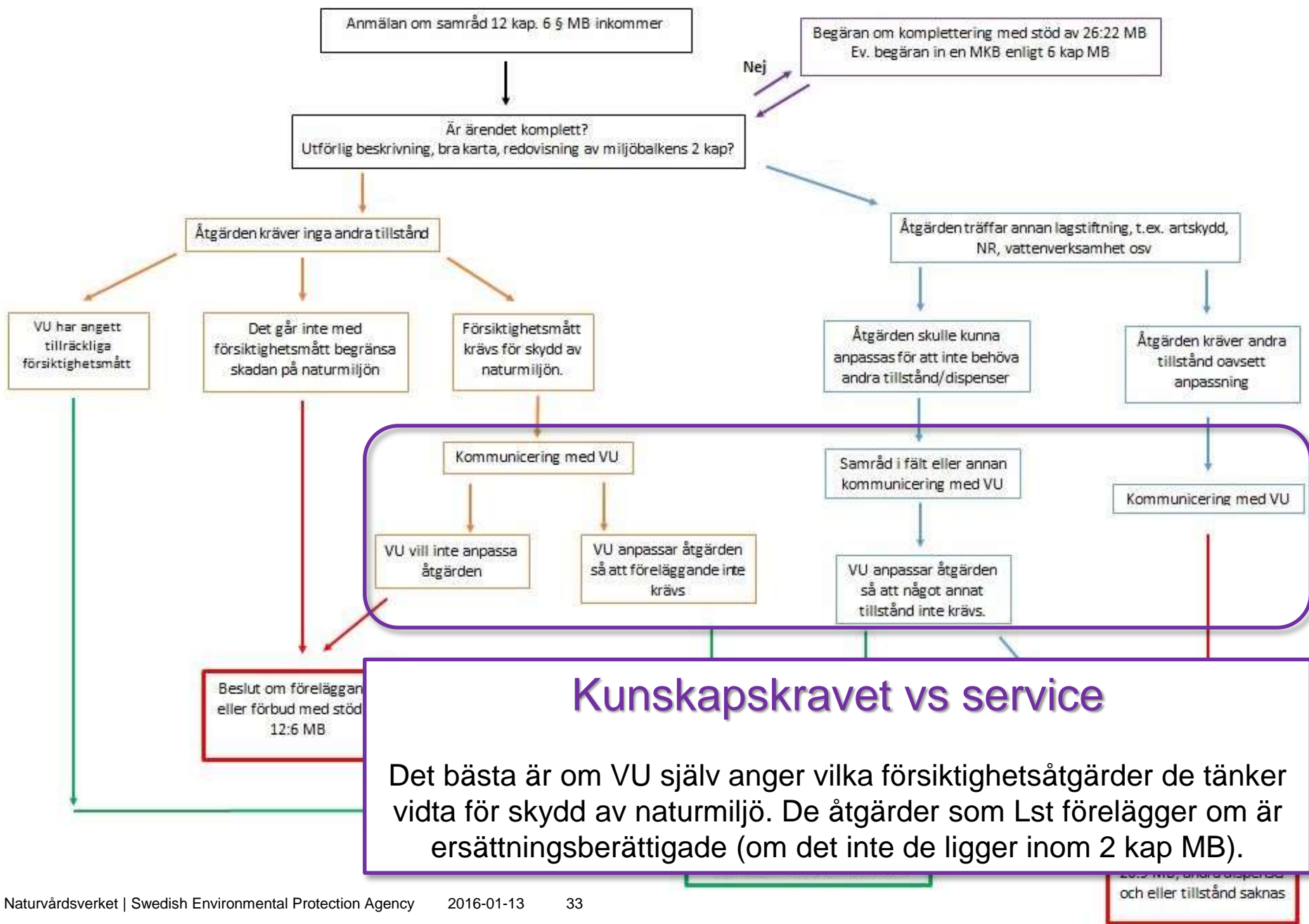
Åtgärden är förbjuden då andra tillstånd/dispenser saknas.

Schema för prövning av ärenden enligt 12:6 miljöbalken

Schema för prövning av ärenden enligt 12:6 miljöbalken

Ex. på försiktighetsåtgärder

För att likrikta landets beslut som samråd för nedläggning av bredband kan det finnas en fördel med att ni delar med er av era goda exempel på försiktighetsåtgärder.

Det bästa vore om verksamhetsutövarna runt om i landet självmant tar på sig att utföra åtgärderna.

Detta gäller framför allt försiktighetsåtgärder som måste tas för att undvika att åtgärden träffas av ett förbud enligt en annan paragraf i MB.

Exempel på försiktighetsåtgärder

- De som utför åtgärderna, om annan än sökande, ska informeras om beslutade försiktighetsåtgärder och förbud.
- Efter nedgrävning av markkabel ska marknivån återställas till samma nivå som innan åtgärderna utfördes.
- Schaktning får ej ske inom 15 ggr stamdiametern ifrån skyddsvärda träd.
- Inom betesmarken ska grässvålen läggas tillbaka med rätt sida upp.

Exempel på försiktighetsåtgärder

- Körskador för ej uppstå (hela området/vissa delar?)
- Schaktning får ej ske närmare än X meter ifrån dike, bäck, vattendrag.
- Avverkning av träd för att öka framkomligheten får ej ske inom nyckelbiotopen eller närmare än X meter ifrån vattendraget.
- Detta beslut gäller som längst till och med 2016-XX-XX

Exempel på FÖRBUD för att inte behöva söka dispens från artskyddsförordningen

Länsstyrelsen förbjuder er enligt 26:9 MB att...

- Schakta inom området markerad på bilaga 1 där den fridlysta arten växer.

Det bästa vore om VU självmant, eller efter kommunikering, tar på sig att utföra åtgärden så att det inte träffas ett förbud enligt någon annan paragraf i miljöbalken.

Exempel på FÖRBUD för att inte behöva söka dispens från det generella biotopskyddet

Länsstyrelsen förbjuder er enligt 26:9 MB att...

- Schakta får inom 15 ggr stamdiametern ifrån alléträden.
- Schakta genom stenmurarna eller så närma att deras stabilitet påverkas.

Åtgärder som sker i vatten och omfattas av anmälnings- eller tillståndsplikten SKA hanteras i en anmälan om vattenverksamhet

Det går inte med stöd av 12:6 förelägga om att...

- Arbeten i vatten får ej utföras mellan XXX-XXX med hänsyn till fisklek.

Det går däremot att förbjuda enligt 26:9 MB att...

- Schakta i eller i direkt anslutning vattendraget.

VU får antingen göra en anmälan om vattenverksamhet eller själva lösa problemet genom att t.ex. trycka ledningen under vattendraget.

Åtgärder som sker i vatten och omfattas av anmälnings- eller tillståndsplikten SKA hanteras i en anmälan om vattenverksamhet

Det går däremot att med stöd av 12:6 förelägga om att...

- Att åtgärder på land ska vidtas så att grumling inte sker i vattendraget

Frågor från Länsstyrelserna

Q: Det är problem med att det är geografiskt stora områden. Hur stora krav är det på eget kunskapsinhämtande och hur mkt kontroll från myndigheten?

Q: Det är problem med att det är geografiskt stora områden. Hur stora krav är det på eget kunskapsinhämtande och hur mkt kontroll från myndigheten?

A: Kraven på verksamhetsutövare är höga. De är skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av 2 kap MB iakttas.

Lst har rätten att begära in de uppgifter och handlingar som behövs för att pröva ärendet (26:21 och 26:22 MB).

Ni kan bistå med kunskap om var VU kan inhämta behövlig information, t.ex. hänvisa till Artportalen eller kartmaterial på er hemsida.

Q: Finns det stöd i lagen för att förelägga om passager förbi potentiellt förorenade områden inom ramen för 12:6-samråd? Hur hanterar vi annars den frågan?

Q: Finns det stöd i lagen för att förelägga om passager förbi potentiellt förorenade områden inom ramen för 12:6-samråd? Hur hanterar vi annars den frågan?

A: Tillsynsmyndigheten får förelägga om de försiktighetsåtgärder som behövs för att begränsa eller motverka skada på naturmiljön.

Anser ni att det behövs till skydd för naturmiljön, så kan ni förelägga om försiktighetsåtgärder t.ex. passager förbi potentiellt förorenade områdena.

Det är även möjligt att förelägga om provtagning enligt 26:22 MB och möjligt att förbjuda utifrån försiktighetsprincipen.

Q: Går det att tidsbestämma samrådsbeslut? Vi har aldrig gjort så. Ledningsförläggningar kan dra ut väldigt på tiden. Ett beslut skulle ju faktiskt kunna bli inaktuellt. Hur ska vi tänka?

Q: Går det att tidsbestämma samrådsbeslut? Vi har aldrig gjort så. Ledningsförläggningar kan dra ut väldigt på tiden. Ett beslut skulle ju faktiskt kunna bli inaktuellt. Hur ska vi tänka?

A: Ja, besluten kan tidsbegränsas.

Därtill om Länsstyrelsen har godkänt åtgärden "enligt ansökan" och det i ansökan så står det att arbetet ska utföras i okt 2015 så är beslutet tidsbegränsat till okt 2015.

Ett samrådsbeslut är därtill endast er bedömning just där och då. Även om myndigheten meddelat att den inte har någon erinran kan den senare meddela t.ex. föreläggande om det behövs för att undvika skador på naturmiljön.

Q: Vi har svårt att hålla handläggningstiderna vad gäller samråd från fiberföreningar eftersom det rör sej om så långa sträckor = mycket jobb. Hur kan handläggningen av dessa ärenden förenklas?

Q: Vi har svårt att hålla handläggningstiderna vad gäller samråd från fiberföreningar eftersom det rör sej om så långa sträckor = mycket jobb. Hur kan handläggningen av dessa ärenden förenklas?

A: Sexveckorsperioden inleds i och med att anmälan inkommit till myndigheten. Anmälan bör uppfylla formkraven i 8 § FTS för att den ska anses vara gjord.

Om anmälan har sådana brister att sexveckorsperioden inte kan anses ha inletts bör VU meddelas om detta samtidigt som ni begär in kompletteringar. När kompletteringarna inkommit påbörjas sexveckorsperioden.

Mera information till VU skulle kunna underlätta.

Q: Vi har brister i kunskap om vilka förutsättningar verksamhetsutövaren har. Vilka metoder/maskiner finns? Hur fungerar det praktiskt? Någon som har bra tips på hur vi kan förhålla oss till det?

Q: Vi har brister i kunskap om vilka förutsättningar verksamhetsutövaren har. Vilka metoder/maskiner finns? Hur fungerar det praktiskt? Någon som har bra tips på hur vi kan förhålla oss till det?

A: Om ni saknar kunskapen/informationen som behövs för att kunna handlägga ärendet korrekt (t.ex. vilka lämpliga metoder finns det, hur det funkar i praktiken) så ska ni förelägga verksamhetsutövaren att redovisa detta.

VU måste enligt 2 kap MB visa att de valt den lämpligaste metoden => de bör ha kollat upp andra sätta att utföra åtgärden på.

Q: Behövs biotopskyddsdispens för ned grävning av en normal ledning (ca 0,6m x 0,7 m djupt) genom ett dike?

Q: Behövs biotopskyddsdispens för ned grävning av en normal ledning (ca 0,6m x 0,7 m djupt) genom ett dike?

A: Ex på verksamheter/åtgärder som kan skada naturmiljön i biotopen och som kräver dispens:

Åtgärder i småvatten under tiden april-juni

Grävning, schaktning och markbearbetning

Plöjning fram till vattenområdet

Transporter över biotopskyddsområdet som utförs på ett sådant sätt att markskador uppstår

Glöm inte bort 2 kap! Om det finns andra lämpliga lösningar, t.ex. styrdborring så ska det väljas.

Q: Exempel på hantering ifrån ett län:

I och med att Lst betalar ut stöd till förläggning av bredband så har cheferna bestämt att Lst ska hjälpa VU att kontrollera natur- och kulturvärden utifrån de kartor som skickas in.

Har Länsstyrelsen inga synpunkter eller kommer överens med verksamhetsutövaren om vissa justeringar utifrån kartorna så fattas inga beslut med stöd av 12 kap 6 § miljöbalken.

Bredbandsförläggningen blir inte ens något diariefört ärende.

Detta arbetssätt har genomdrivits av cheferna för att 12:6 hanteringen inte ska utgöra bromskloss för bredbandsförläggning och utbetalning av pengar.

Q: Exempel på hantering ifrån ett län

A: *Objektivitets- & likhetsprincipen.* Lika ärenden ska behandlas lika. (1 kap. 9 § regeringsformen).

Officialprincipen. Lst har ansvaret för att ärendet blir ordentligt utrett (8 § förvaltningsprocesslagen)

Rätten till partsinsyn. En part i en beslutsprocess har rätt till insyn i ärendet. (16 § förvaltningslagen).

Legalitetsprincipen: Handlingar och beslut måste ha stöd av lag/ha författningsstöd. (1 kap. 1 § regeringsformen).

OBS! Det går att bedriva tillsyn oavsett om ett beslut skrivs eller inte.

Checklista från Lst Uppsala:

<http://www.lansstyrelsen.se/uppsala/SiteCollectionDocuments/Sv/miljo-och-klimat/verksamheter-med-miljopaverkan/tillstand-for-arbete-i-naturen/checklista-vid-arbete-i-naturen.pdf>

Hemsida från Lst V. Götaland:

<http://www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/tillstand/samrad-for-fiberkabel/Pages/default.aspx>

Informationsbroschyr från Lst Södermanland:

<http://www.lansstyrelsen.se/sodermanland/SiteCollectionDocuments/Sv/lantbruk-och-landsbygd/landsbygdsutveckling/landsbygdsutveckling/Information%20om%20nedl%c3%a4ggning%20av%20fiberkabel%202015.pdf>

Frågor från chatten

Förstudie: Revidering av 12:6 handboken

Webbinarium nr 2: Energiskog och ändrad markanvändning

18 feb 2016
Kl 13:00 – 15:00

Program:

Plantering av energiskog

Att ta jordbruksmark ur produktion

Att omvandla skog till betesmark

Att omvandla skog till åkermark

Att omvandla skog/jordbruksmark till exploaterat område

Tack för att ni lyssnade!